

Nro. 10.

A' FELS. CSÁSZÁRNAK ÉS A. KIRÁLYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Indult Bélsből, Pénteken Februarius 3 ik napján
1804 - ik sztetendőben.*

B é l s .

Itten a' farsangi mulatságok nagy divatban vannak. A' redoute szála, a' Casszinók, a' tánczoló, 's vendéglő szálák dugva vannak emberrel. Kiki úgy tölti idejét, a' mint erszénye engedi, és tettezik. — Itten a' belső városban 39 kafféház, 4 táncz szála, a' külső városokban 47 kávéház 's 24 táncz szálák találtnak. Ebből ki tettezik, melly lok ember legyen ezen népes városban.

Magyar Ország.

Néhai B. Kray Cs. Kir. Tárnok mester vitéz hazánkfia temetésének körülállásairól azolta is szép tudósítást vettünk Pesti Erd. Correspondensünktől, melly ide megyen ki:

K

„Vigasztalással halhatta a' hazafi, szegénynek gazdagnak, kitsinynek, nagynak szájából az ő ditsiretét. Neméllyek a' Horja zenebonájának letsendesítését; mások Krajovánál Oláh Országban a' Török háborúban nyert győzödelmét; sokan M a n t u á n a k vissza'vétele, Verónai Szerentsés ütközetét, és Olasz Orzágnak a' Frantziáktól való megszabadítását magasztalták. — Az ő temetségét leginkább a' ditsőitette meg, hogy a' temérdek nézők, kik az ablakokat és útzákat el lepték, egyaránt ditsirték az ő jámborságát és bátor vitézségét. — Ditsőffégre léfzen az a' Magyar nemzetnek örökre, hogy ámbar-fiai eddig éppen nem készülhettek hazájokban a' hadi mesterség tanulása által a' vitézi borostyán szedésre; de már úgy születnek, hogy csak egy század el forgása alatt is; nemcsak Pálffiakat, Nadásdiákat, hanem H a d i k o t és K r a y t is mutathat Európa tsudájára.

Német Ország.

A' Marburgi fő Oskolának igen nevezetes T a n i t ó j a , Professor 's Orvos Doktor B a l d i n g e t E r n e s t G o t t f r i e d U r , hasznos életének pályáját el futván, ezen mai napon végződő Januarius 5 ik napján, rangjához illendő halotti pompával el temettetett. Ez a' meg holt tudós férfiú, a' P o i l o s o p h i c a és M e d i c a tudományoknak a' Hálai Kir. Universitásban való tanulása után, a' hét esztendei háborúban, a' Prussziai armadiánál tábori Doktor volt, annak végződése után, elsőben a' Hálai, azután a' Göttingai híres fő Oskolákban sok esztendőig Professorságot viselt, és mivel a' betegeknek szerentsés curája által is nagy hirt, nevet 's kecsvefféget szerzett önnön magának, a' meg holti Helzfzen Kátfzeli Landgróf II. F r i d r i k t ó l , nagy

fizetéssel udvari Orvosnak hivatott; ennek halála után pedig a Marburgi Universitásban, az Orvosi tudománynak közönséges és rendes tanítójává tétetett.

A Felső Prussziai Királynak leg ifjabb testvér öttse, herczeg Fridrik Wilhelm, a múlt Január, 12-ik napján házasítatott öszve, a Hefszzen-Homburgi Landgráfnak Fridrik Lajosnak Amalia nevezetű szép és okos Herczeg Kis Asszonyával a Berliini Kir. várban. A Kir. familián kívül, az Orániai örökös herczeg és felesége, a Brunsvigiai uralkodó és nem uralkodó herczegek, a Meklenburgi és Anhalti herczegek is jelenvöltnak. Consistorialis Fő Tanácsos és Berliini első Református Predikátor Sack Ur szerkeztette a házassági életre őket öszve, 's ő mondott áldást rájuk. — A gyűrű tserelés alatt, a Kir. vár háta megett lévő tágas piacra ki vont 24 ágyukból háromszor adatott szálvé. A jelenvölt Királyi familia asztalára 24 fogás eledel vitetődött fel, 's arany edényből, 's arany késekkel és kalkanakal ebédeltek.

A Prussziai Birodalomban polgári Contractusnak tartatván a házasság, a polgári Magistratus előtt megyen az végbe, és a házasulandó pár esküvéssel egymáshoz nem köteleztetik, hanem minnekutánna az öszve párosító egyházi személy a házasoknak egymás eránt való kötelellegeket előbeszéli, a völegény gyűrűjét a meny asszonyujába, 's ennek gyűrűjét a völegény újába dugja, 's meg áldja. — Két három pár személyen kívül ritkán szokott több jelen lenni, az egész lakodalmi vendégség két három fintsa kávéból és egy kevés süteményből áll. Sem muzika sem tántz nincs,

egy óra elforgása alatt az egész lakadalmi solennitásnak vége van. A' Baváriai Vál. Fejedelem Maximilián József a' birtokában lévő Landshuti és Würzburgi Universitásokat, tellyestelentsége szerént tökéletesíteni kívánván, semmi költséget nem kiméll, és a' leg hiresebb Német Országi Tudósokat hivatja azokba Tanítóknak. Leg közelebb a' Szaltzburgi Universitásban Professorságot viselt Hartleben udvari Tanácsos Urnak adatott a' Würzburgi Universitásba a' Policia tudománynak és a' Territoriale Jusnak tanítására hivatalt harmadfél ezer forint esztendei fizetéssel, és szabad szállással.

Olasz Ország.

A' Frantzia első Conzulkan testvér öttse Bonaparte Lucián, a' ki felől a' múlt posztanapon költ Magy. Kurirban azt iránk vala, hogy az Olasz Respublika tudományokat tárgyazó állapotjának tökéletesítése végett Majlandban múlat, a' múlt Januarius kezdetében, incognito, az az, idegen avagy változtatott név alatt Rómába utazván, mingyárt testvér húga a' Borghése herczegné látogatására ment. Változtatott névvel jelentetvén magát bé a' herczegnének, mivel ez akkor öltözött, sokáig kellett neki a' külső szobában várakozni. Végre a' hosszas várakozást meg unván, minden engedelem nélkül bé ment testvér húga öltöző szobájába, a' ki ingyen nem is álmodván testvér battya oda leendő meneteléről, el bámúlt, 's örömében azt sem tudta mit miveljen, 's mikéant fogadja kedves atyafiát. Maga múlatságáért utazott ő oda, vagy pedig, valamelly fontos dolog végett, senki sem tudhattya bizonyoffan, és ki így ki amugy szól ezen történetről.

A' Római Sz. Pápa VII. Pius és az Olasz Respublika közt meg határozott Concordatumnak következő nevezetesebb cikkelyei vannak: 1) A' Status vallása a' Katolika vallás. — 2) Az Olasz Respublika első Præsidente Bonaparte fogja az Érsekségeket és Püspökségeket ki osztogatni. — 3) A' nevezetesebb Káptalanok, és Collegiata Ekklesiák meg fognak hagyatni. — 4) A' Seminariumokra, avagy nevendék Papságra a' Püspökök viselnek gondot, a' kik az első Præsidentnek meg esküdni tartoznak. — 5) A' Parokiáknak ki osztogatásokra a' Püspököknek leszen jusok. — 6) A' már el adatott papi jószágoknak el adatását helybe hagyja a' Sz. Pápa — 7) A' papi személyek a' hadi élettől szabadok leszenek. 8) Enekeutánna semmi papi jószágot nem lehet a' Sz. Pápa hire, 's meg egyezése nélkül el adni. — 9) Minden tselekedet, minden irás, minden szó, a' mellyek által a' Katolika vallás, 's annak szolgái a' papság meg kifellebbitetnek, meg tilalmaztatnak.

A' Mantuai várnak Commendánsát polgár Mainonit, fok hadi érdemeire nézve osztályos Generálisnak, 's egyszermind a' betsülettől való légionak tagjává tette az Olasz Respublikának első Præsidente Bonaparte. — A' Livornói kikötő helyben ismét nagy divatjában van a' kereskedés.

Spanyol Ország.

Ebből az Országból rész szerént örvendetes rész szerént szomorú tudósításokat vettünk. Örvendetesek annyiban, hogy a' Malagában uralkodott öldöklő pestises nyavalya már annyira megszünt, hogy December 17-ik és következő nap-

jain, ott egyetlen egy ember sem holt meg, sem fenkire nem ragadt azon gonosz nyavalya. Azonnan jött levelekből azt olvassuk, hogy Karácsony inoep napján minden oda való templomok felnyitattak, és hogy harmad napi böjt, áhétatoság, és harang vonások által kivánták az életben maradt lakosok magok Isten eránt való háladozólagokat ki nyilatkoztatni.

Más Spanyol Országai városokból, nevezetesen Barcelonából gyászosabb hangon szóló híreket vettünk, mellyek Izerént nemcsak ott, nemcsak Kataloniában, hanem több tartományokban is igen nagy nyomorúságban van a szegény nép. Arragoniában, a két Kastiliában annyira nevedett az inség, hogy sok helyeken fa gyökérrel 's annak héjával taplalják a szegény lakosok magokat, a melly miatt következett ragadó nyavalya számtalan embert temet a föld alá. Sok környétekben a betegeknek a száma a népességnek felét felül haladja, 's találtnak sok olly falu helységek, mellyekben egyetlen egy egességes embert se lehetni kapni. Erre való nézve kéntelen vólt a kormányzék egész tartományoknak nemcsak az adaját el engedni, hanem e mellett pénz - és eleségbéli segedelmet is nyújtani a lakosoknak. Ennekfelette az ott uralkodó éhségnek és pestises nyavalyának meg szüntetésére mindenütt hathatos intézeteket tétetett; azokba a tartományokba, és helységekbe, a melyekbe ez két fő gonosz el hatalmazott sok China gyökört küldött, és a hol szükségesnek itilte, a nyomorúsággal küszködő szegénységnek fel segülésére Commissiókat állított fel.

Frantzia Respublika.

Közöttünk (ezt olvassuk a' Publiciste nevezetű Párisi újság levélnek 13 ik Januariusi darabjából) az a' kellemetes hír ropdese egynéhány napokig, hogy a' köztünk és Anglusok közt való békekellég, mellyen néhány nevezetes Európai udvarok dolgoztak vala, bizonyosan meg fogna készülni. A' mi ezen támadt örömünk igen kevés ideig tartott, nints is már egyéb reménységünk, hanem hogy az első Conzul geniusa fogja ezt a' köztünk támadt pert el végezni. Azért is úgy gondolkozhatunk, hogy a' bé állott 1804 ik esztendő, Európára nézve, e' világ historiájában legnevezetesebb, 's leg fontosabb foglenni. — Hogyha az Anglia ellen való expeditio szerentsés lesz, úgy az első Conzul fogja a' békekelléges feltételeket az ellenség eleibe írni; ellenben ha szerentséltlenül fog az ki ütni, Isten tudja, meddig nem fogják az Anglusok ezt a' háborút folytatni, minden coloniainkat el szedik, kereskedésünket egészen semmivé tézik, és a' hadakozásra eddig fordított, 's ezután is fordítandó számtalan költségeiket, a' napkeleti 's napnyugoti Indiai termésekre vettetendő nagy által fogják Európával megfizettetni. — Néhány időtől fogva sok nagy talentomú, tapasztalású, és messze látó férfiakot hivatván az első Conzul magához, az Angliai Expeditionnak lehetőségéről vagy nem lehetőségéről tanácsot kért tőlök, olly maga ki nyilatkoztatása mellett, hogy azon tárgyról való értelmeket egyenesen, 's minden tartózkodás nélkül mondanák ki ő néki. Ezen elköz által nagyon meg van arról győződve, hogy azon fontos dolognak eszközlése számtalan nehézségekkel legyen ölzve kötve.

Nem régiben, nevezetessen a' múlt 1803-ik esztendőnek utolsó negyed részében, akként nyilatkoztatta ki magát Anglia, hogy a' Máltai kikötő helyet, a' jelenvaló háborút követő békekesség után, szabad kikötő helyé, az az, olyanná fogja tenni, mellybe minden nemzetbéli kereskedő hajók szabadon békébe evezhetnek, 's abból szabadon ki mehetnek. — Angliának ezen maga ki nyilatkoztatására a' Párisi Zsurnálisták fejeket nagyon tsóválván, ekként marczungották Angliát. „Várja el elébb azt Anglia, ha meg maradhaté Málta birtokában, avagy nem? Fr. Ország bosszúálló flottája még ki nem evezett s. a. t.

A' Szárdiniai király szenvedett karának ki pótolása, a' kinek ügyét az Orosz Császár vállalta magára, a' békekességet követő időre halasztatott. — Miben fog ezen ki pótolás állani, senki sem tudhattya voltaképen. — A' 17-ik Januáriusi Párisi közönséges újság levelek azt hirdetik, de talán fundamentom nélkül, hogy a' néhai XVI. La j o s Király ifjabb testvér öttse az Artéziai Gróf, néhány napnyugoti Osztályokba, nevezetessen a' Wendeibe, olly circularis leveleket küldött volna, mellyben a' hazájokba vissza tért Fr. emigránsokat arra ösztönözte, hogy mennyenek hozzája Angliába, 's vegyenek azon legióknál hadi szolgálatot, mellyek Anglia védelmezésére állítódtak fel. — Fülébe menvén a' Fr. Kormányzéknek e' dolog, nagyon vigyáztat a' hazájokba vissza ment emigránsokra, 's minden fegyvert el szedet töllök. — Tulonnál számos hadi seregekből álló armádia gyüllött öfzve, mellynek kormánya Generál Reynierre van bízva, a' ki az Egyiptomi expeditióban osztályos Generális volt, és sok esetekben vi-

tézi módon viselte magát. — Ebből a' környüll-állásból sokan azt húzzák ki, hogy a' Tuloni kikötő helyben lévő flotta, 's az arra szállítandó hadi nép ismét Egyiptom ellen fogna menni.

A' múlt Januarius 16-ik napján, B e g o n e n St. S u z a n n e. és C a u c h y Status Tanácsosok, a' Kormányzók képeben ekként rajzolták le a' Fr. Republikának jelenvaló állapotját, 's más Hatalmasságokkal való egyességet a' Törvényhozó Tanács előtt: „A' Kormányzók, úgymond, leg több győzedelmei között is a' békeességet ohajtotta, 's az által egyedül a' Respublika boldogságát kívánta eszközölni. Mihelyt a' békeesség meg lett, mingyárt serkengette a' kézi, és szép mesterségeket, hasznos munkához fogatott, 's emlékeztető oszlopokat emelt a' nemzet dicsősségére. — Hajóink minden tengereken útkáltak, és bátorságosoknak tartották magokat a' békeességes traktáknak védelme alatt; azon igyekeztek, hogy vízfőzra szerezhessék coloniainkat hazánkknak, kikötő helyeinkben, 's Országunk határjain semmi sem yólt, a' mi másokat félelembe, 's szorgalmatosságba ejthetett volna.“

„Ekkor az Angliai Kormányzók maga nemzetét felháborította, minden mi, 's frigyeseinknek, partjait hajókkal ellepte, és Mártyus 8-ik napján, 1803-ik esztendőben, a' két Parlamentumok köz gyűllésében akként nyilatkoztatta ki magát az Angliai Király, hogy mi az ő Birodalmának más-tól való nem függését, vallását és Constitutioját elrontani igyekezünk, 's azonnal meg is támadt bennünket. — Ambár széllyel voltak is hajóink oszolva, mindazáltal még sints annyi veszteségünk mint a' mennyit lenni gondoltunk. — Hada-

kozó hajóink bátorságban vannak, és csak egy régi hajónk esett az ellenség kezébe.“

„T a b a g o és S t. L u c i a szigetek minden védelmezőktől üres lévén, magokat az első felkérésre feladni kéntelenek voltak, eleben nagyobb coloniaink kezünknel vannak. — A' Hannoverai Vál. Fejedelemséget hadi népünk egészen elfoglalta, 25000 főből álló derék katonasággal a' fegyvert le tétette; a' Frantzia lovasság az ellenség költségen vett lavakon jár, és az Angliai Királynak leg szebb biradalma hatalmunk alatt van. Az ellenségnek tengereken való despotismusa naponként mind inkább inkább türhetet. enné lesz. Hogyha el hiteti azt az ellenség magával, hogy olly gyalázatos békeffégre fogja Frantzia Országot kényszeríteni, mint a' volt Szerentséllen, 's erőtlen Kormányzék alatt, úgy igen soká fog a' háború tartani. — Az Amienfi békeffégs alkuban mérsékelt fel tételekre állott Frantzia Ország, és kevésbé kedvezőbre soha sem fog állani, Angliának sem fogja a' békeffég törést büntetelesen hagyni.“

„L o v i s i a n a az északi Amerikai Respublikáé lesz ennekutánna, melly maga máttól való nem függését, 's szabadtságát nekünk köszönheti, nekünk fogja további ditsőfféget is köszönni jövőendőben. — Spanyol Ország neutralitás mellett maradj, az az, egyik részre sem fog állani. — Helvéczia olly változást szenvedett, a' millyent az idő, és a' meg változott értelmek kívántak; most már tsendességben van; a' régibb segítő seregek eránt való capitulatiók még újitattak, 's újobban megtalálta a' maga első és leg hivebb frigyes társait Sv. Ország. — Olasz Országban tsendesség uralkodik; az Olasz Respublika ármádiájának egy ré-

szre azokhoz a' Fr. partokhoz marsirozik, a' hol régi ösei sok vitéz tetteket vittek végbe. — A' Török Birodalom titkos fortélyok miatt nyughatatlanságba esvén, hűséges frigyeseinek fogja Fr. Országot találni jövendőben. — Az a' békefég, mellyet a' száraz Európának adott a' Lünevillei meg egyezés, a' Regensburgi Diétának végzései által meg erősítetett s. a. t."

Nagy Britannia.

Angliának Canalis mellett fekvő városaiban, a' múlt Januarius harmadik napján az által ellenben lévő Frantzia pártokról igen nagy ágyú ropogások hallattatvan, nem kevés felelem vette a' lakosokat körül. A' Canalisban (az Anglia és Frantzia Országok közt lévő szoros tengerben) fel's ala járkáló, 's vigyázatra ki állitatott hajók is mingyárt azt a' hirt vitték, hogy a' Frantzia első Conzul B o u l o g n é b a n légyen, és hogy az ellenséges hajók és truppok közt nagy mozgások tapasztaltassanak. Erre a' hirre minden Dower és Portsmouth közt fel állított láрма jelek meggyújtattak, 's mindenek, a' kik alkalmasok voltak a' fegyver viselésre, a' tenger pertyához menni siettek. Azonközben az ágyú durogások a' Fr. partokról mind jobban jobban hallattatván, mindenek úgy veledtenek vala, hogy az Angliába való ki szállással Bonaparte tréfát nem üz, és hogy a' Canalisban vigyázó hajók az ellenséges hajókkal üstökbe kaptanak. Végre értékre esett, hogy az első Conzul a' Bulognei kikötőhelyben lévő hajókat, osztályonként az ágyú lövöldözésben gyakoroltatta. Azon időben a' Dünkerkai kikötőhelyből is egy osztály apró hajó evezvén a' Bulognei kikötőhely felé, az Anglus hajóktól megtámadtat-

tak, de útjokban meg nem akadályoztatathattak. Admiral Keithban, a' ki a' kormányára bízott flottával a' Canalisban vigyáz, az Anglusoknak nagy reménységek van, el is hitték azt magokkal, hogyha valamiképen próbát tennének Anglia ellen az ellenséges hajók, egyetlen egy lemaradna épségben.

A' Londoni füzamos szabad seregek közt vagyon egy, melly az Angliai Királyné nevét viseli, 's a' mellynek Lord Hobart a' commandirozó vezérje. Ezen szabad sereg számára, a' Kir. herczeg affzonyok, a' Királyné igazgatása alatt, egy ritka szépségű zászlót készítettek, mellyet az Ő Felsége nevében, Januarius 3-ik napján Harrington Grófné adott azon szabad seregnek által, a' Londoni udvarnál lévő külföldi követeknek, a' Frantzia Kir. herczegeknek, és D ü m o u r i e r, 's P i c h e g r ü Frantzia Ex-Generálisoknak jelenlétekben. Melly válogatott férfiakból állon ezen sereg, abból is gondolhatni, hogy ennek első sorában, a' külső dolgokra ügyelő Anglus minister Lord Hawkesbury, minister Castlereagh, és sok fő rangú nemesek, köz ember fővel szolgállyanak. — Azon tüzes beszédben, mellyel a' szép Harrington Grófné, a' Királyné képeben, a' zászlót azon szabad seregnek által adta, a' többi közt így szóllott: „Abban az időben, mellyben a' mi meg engesztelhetetlen ellenségünk, a' mi végső romlásunkra meg eskütt, el tökéltették azt kedves és bátor barátim, magatokban, hogy ti mind azt, a' mit szentnek tartanak a' Brittusok, utolsó tsepp véretekig fogjátok védelmezni. — A' ti hazafiúi buzgóságotokon rendkívül való nagy örömben lévén a' Király.

né, háladatoffágának tanubizonyságául, ezt a' zászlót ajándékozta tinéktek, olly kívánság mellett, hogy ha maga fenyegetődzéseit az ellenség valami úton módon elközleni találná, Ti a' tsata piatról győzödelemmel terhefettek vízfíza. — A' szép Grófné beszédjére Lord Ho b á r t így felelt: „Mi, a' mi vallásunkat, törvényeinket, szabadtságunkat, Királyunkat, Királynénkat vérünknek utólsó tseppjeig védelmezni, 's tartozó kötelességünket tellyesíteni fogjuk. Hogyha az a' szempillantat el jő, mellyben mi a' Király vezérlése alatt, az ellenség eleibe mehetünk, ez a' zászló, a' Királynénak ez a' drága ajándékja fog bennünket, az ő Felsége szentséges személyének, minden veszedelmek ellen leendő védelmezésére, tulajdon életünk fel áldozásával is fel lobbantani s. a. t.“

A' mint a' 6-ik Jánváriusi Londoni közönséges levelek meg jegyzik, a' Wallisi Királyi, avagy az Angliai korona örökös herczegnek dragonyos regementje az Országba bellyebb helyheztedött, melly eddig D o w e r től nem messze B r i g h t o n b a n fekütt. Hogyha tovább is ott maradt volna, annak commardirozója a' Wallisi herczeg, az ellenség ki szállásakor könnyen veszedelembe eshetett volna, a' kire mindazáltal fel nyilt szémekkel kivan az ötet szerető Anglus nemzet vigyázni. — A' Themse folyó viz torkánál szüntelen 10 ék forma tsata rendbe álló fregat vigyáz. — Sok okokra nézve úgy vélekednek az Anglusok, hogy az ellenséges flotta leg elsőben is ezen fregatokat fogja meg támadni a' végre, hogy a' Themsében lévő kikötő helyet, vagy inkább révet, és London városát birtoka alá vethesse.

A' Londoni közönséges újság levelekbe, egy

Hollandiai levél van bé iktatva, mellyben arra intetik az Anglus nemzet, hogy jól magára vigyázzon, és ha szinte fokára haladott legyen is az ellenségnek ki szállása, de meg se engedje magát az által el áztatni. — Mennél tovább halasztódik ezen expeditio, annál rettentőbb lesz az. Végre, hogy a' Vlissingai kikötő helyben öfzve gyűlt ellenséges flotta, veszedelmesebb legyen a' többiél.

Dánia Ország.

Mivel ebben az északi Országban is, rendkívül való lágy és meleg idő jár: arra való nézve, a' kereskedés még most is nagy divatban van a' Sundban, az az, a' Német és Bálticum Tenger mellett lévő szoros tengerben. Ha valakinek másnak, valósággal az Anglusoknak nagyon kedvez ez az időjárása, a' kik a' tél közepén is szabadon hajózkodhatnak, és a' magok colonialis terméseiket 's fabrikáiknak miveiket mindenféle szabadon vihetik, 's szabadon adhattyák, 's mindenünnen hazájokba takarittyák az arany és ezüst pénzt. Az el múlt 1803-ik elztendőben 11629 hajók mentek ezen szoros tengeren keresztül, melyeknek egy harmad része Angliához tartozott. — Azoknak a' gyermekeknek, a' kikbe Daniában és Norvégiában ekkorig a' tehén himlő bé óltatott, 20000-re megyen a' száma, mellynek hogyha ezután is ilyen jó folyamata lesz, két 's három elztendő múlva, hirtelen lesz a' természeti himlőnek. — Kopenhagenban, mellynek népessége 85000 lélekszámlátatik, a' múlt 1803 ik elztendőben három gyermek holt meg a' természet, vagy Arabiai himlőben. — Ezen példákból is ki tétzik, mely megbetsülhetetlen talalmány legyen a' tehén himlő bé óltása, 's melly nagy háladatosfággal tartozék az ember nemzethez, az isteni gondviselés után, annak a'

közös férfúnak, a' ki önnön hasznának meg tagadásával, hosszas tapasztalásai után azt e' világ előtt eszméretessé tette. — Ha meg fontoljuk, a' tizenegyedik száz elztendőtől fogva hány millió kised gyermek lett az Arábiai himlőnek áldozatjába, mennyi szép ábrázatot undokított meg azon ragadó nyavalya, hány ezerni ezertestbe hagyott nyálatos fekélyt maga után, 's hány ezerni ezer fosztatott meg a' miatt szemé világától; lehetetlen hogy egy részről meg ne szomorodjunk, más részről pedig hogy ne örvendjünk, 's ne örvendjenek következő maradékaink is azoknak a' szép ábrázata 's kellemetes tekintetű gyermekeknek és ifjaknak, a' kik a' tehén himlő bé oltással való élés által a' pulztító, 's undokító természetes himlőtől meg menekednek.

A' némelyektől meg vetett Zsidó nemzetet is más pontból kezdik a' pallérozottabb Európai nemzetek most tekinteni; mint nézték vala hajdan Spanyol, Portugallia, Frantzia Országokban, és a' Német Birodalomnak egy résziben. — A' Prussiai uralkodó Fejedelmek közönséges Oskolákat állitattak fel a' Zsidó ifjúság nevelése végett, és azoknak az alattokvalóinak, a' kik kézi mesterségeknék tanulására Zsidó ifjakat vettek fel, szép jutalmat rendeltek.

Hasonló idvefféges intézetek tétettek ezen minden emberi társaságtól el zárt nemzetre néve Daniában néhány elztendőkkel ennekötte, mellyekneknek tapasztallyák is hasznos következőzeit. — A' Koppenhágai Zsidó Gyülekezetnek Vénei, olly jelentést tettek a' Dániai Kancelláriának nem régiben, hogy hatvan hárman találtatnak közzülök, a' kik kütömbkülömbféle kézi mesterséget gyakorlanak, hogy azok közzül tizenégyeames.

terek, harminznégyen meller legények, tizennyolczan mellerségeket tanuló inasok légyenek. A' Köppenhági Zsidó gyermekeknek nevelések végett, 1790 ik éftendőben fel állitatott iskola is szépen épül, mellyben olvasásra, írásra, és számvetésre tanítják a' gyermekek. Nem kevesen találtnak az ott lakó Zsidó ifjak közt, a' kik mind az alsóbb, mind a' felsőbb oskolákban szép próbáit adtak talentomaiknak és szorgalmatos tanulásoknak. Ollyak is vannak szép számmal, a' kik a' tudományokat is, fevezeteffen az Orvosi tudományt nagy előmenetellel tanútták. — Egy Áltónai Zsidó ifjú, a' ki a' Kieli fő Oskolában a' törvényt tanútta, és mind talentomairól, mind jó maha viseletéről Tanítóitól szép tanubizonyosságlevelet vett, azon tudományban Doktorságra, 's Prókátorságra emeltetett Digitized by Google

Török Birodalom.

Az az utolsó Török hajó is (így ír egy jó Konstantinápolyi Tudósítók (melly onnan 22 napok alatt jött kikötő helyünkhöz, igaznak mondja azon hírt, gogy a' pártos Arnauták és Arabsok Alexandriát elfoglalták, 's illy környülállásokkal adja azon történetet elő: „Az Arnautak, és Arabsok, úgymond, csak nem minden ellentállás nélkül mentek bé Alexandriába, az abban uralkodott szép tsendességet ismét meg háborították, az ott volt külső nemzetbéli Conzulok után szüntelen intselkedtek, a' kik a' reájok következhető veszedelemnek el távoztatására, 's magok bátorságokra nézve azon várost oda hagyták, familiájokkal, 's tselédekkel együtt hajókra ültek, és rész szerént Konstantinápolyba, 's rész szerént másutt kívántak menedék helyet magoknak keresni.“ Ezek közzül valók voltak a' Franczia Orzági és Jóniai szigetbéli Conzulok.“